

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 27. veebruar 2024
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0323(COD)

6586/1/24
REV 1

COMPET 166
MI 169
IND 78
ECOFIN 179
FIN 156
CODEC 478
IA 47

MÄRKUS

Saatja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER I)
Saaja:	Nõukogu
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus äritehingutes esinevate hilinevad maksete tõkestamise kohta – Poliitiline mõttevahetus

Delegatsioonidele edastatakse lisas eesistujariigi taustteave seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepanekuga äritehingutes esinevate hilinevad maksete tõkestamise kohta, pidades silmas konkurentsivõime nõukogu 7. märtsi 2024. aasta istungil toimuvat poliitilist mõttevahetust.

Eesistujariigi taustteave**Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus äritehingutes esinevate hilinevad maksete tõkestamise kohta****Poliitiline mõttevahetus****1. Komisjoni ettepanek**

Arvete hilinevad tasumine mõjutab kõigi sektorite äriühinguid kõigis ELi liikmesriikides. Sellel on eriti negatiivne mõju väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (edaspidi „VKEd“), kuna nad sõltuvad korrapärasest ja prognoositavast rahakäibest ning neil on võrreldes suurettevõtjatega piiratum juurdepääs likviidsusele.

VKEd, kellele tehtavad maksed hilinevad, peavad katma sellest tuleneva likviidsuspuudujäägi lühiajaliste laenudega, mis suurendab nende rahastamiskulusid. Hilinevad maksete vähendamine on väga oluline andmaks VKEdele hädavajalikku likviidsust, et investeerida innovatsiooni või kanda kulude kokkuhoid üle tarbijatele.

Seetõttu võeti vastu hilinevad maksmise direktiiv¹, et kaitsta Euroopa ettevõtjaid, eelkõige VKEsid, ja suurendada nende konkurentsivõimet. Sellest hoolimata on hilinevad maksed ELis praegu 25% pankrottide põhjuseks. Seetõttu avaldas komisjon 12. septembril 2023 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepaneku äritehingutes esinevate hilinevad maksete tõkestamise kohta. Selle eesmärk on kõrvaldada direktiivi vajakajäämised, parandada kõigi asjaomaste osalejate maksedistsipliini ning kaitsta äriühinguid äritehingute makseviivituste negatiivse mõju eest. See on osa laiemast VKEde abipaketist, mis hõlmas ka VKEde maksustamise lihtsustamist käsitlevat direktiivi ja komisjoni teadaannet meetmete paketi kohta, mille eesmärk on lihtsustada VKEde jaoks protsesse, parandada nende juurdepääsu rahastamisele ja kvalifitseeritud tööjõule ning toetada VKEsid kogu nende ettevõtte elutsükli jooksul.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta direktiiv 2011/7/EL hilinevad maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul (uuesti sõnastatud) (ELT L 48, 23.2.2011, lk 1–10).

Komisjoni ettepanek vaadata läbi hilinevad makseid käsitlevad õigusnormid seisneb kehtiva direktiivi asendamises määrusega, millega kehtestatakse kõigi ettevõtjatevaheliste või ettevõtjate ja avaliku sektori asutuste vaheliste äritehingute puhul siduv maksimaalne maksetähtaeg 30 päeva. Sellega nähakse ette, et hilinevad maksetelt arvestatakse automaatselt hüvitist ja viivist ning et uusi meetmeid toetatakse tugeva täitmise tagamise raamistiku abil. Samuti lihtsustaks see äriühingute jaoks oma õiguste kaitsmist, hõlbustades juurdepääsu tõhusale õiguskaitsele vahendusmenetluse teel ja vähendades sellega seotud koormust.

Komisjoni mõjuhinna kohaselt on uute õigusnormide eesmärk vähendada hilinevad makseid 35% võrra. Lisaks vähendatakse märkimisväärselt äriühingute poolt võlgade sissenõudmiseks kuluvat aega, mis aitab Euroopa ettevõtetel kokku hoida 340 miljonit inimtöötundi, mis võrdub 8,7 miljardi euroga. Lisaks otsesele rahalisele kasule peaks see õiglasemalt ümber jaotama likviidsuse majanduses ja vähendama VKEde sõltuvust välisest rahastamisest. Eesmärk on kaitsta VKEsid, kellel ei ole sageli tugevat läbirääkimispositsiooni ja kes on sunnitud leppima ebaõiglase maksetingimustega.

Komisjoni poolt läbivaatamiseks kavandatud vahend on määrus. Komisjoni hinnangul on määruisel mitu eelist: see võimaldab näiteks tegeleda hilinevad maksete piiriülese aspektiga. Tänu määruisele oleksid olulised aspektid, nagu maksete ja kontrollimenetluste maksimaalne tähtaeg, hilinevad maksetelt arvestatav viivis ja kindlasummalise hüvitise suurus, kogu ELis samad ja otsekohaldatavad. Sel viisil tagatakse kõigis liikmesriikides nende aspektide puhul võrdsed tingimused.

Samal ajal võimaldataks liikmesriikidel kehtestada teatavates aspektides rangemaid õigusnorme. Neile jääks võimalus kehtestada riigisiseste õigusaktidega lühem maksetähtaeg. Riigisiseses õiguses võidakse erandkorras ette näha heakskiitmis- või kontrollimenetlus, kuid ainult juhul, kui see on rangelt vajalik kauba või teenuse eripärast tingituna. Seda menetlust tuleb lepingus selgelt kirjeldada ja selle maksimaalne kestus ei tohi ületada 30 päeva. Määrusega on kavas kehtestada lisaks kohustused, mis käsitlevad täitevasutusi, vahendusmenetluse süsteeme, krediidi juhtimist, finantskirjaoskuse alast koolitust ja ebaõiglaseid lepingutavasid ning -sätteid, liikmesriikide ülesandeks jääks aga neid oma riigisisestes õigusaktides täiendada.

Kavandatavat määrust kohaldataks maksete suhtes, mida tehakse äritehingutes ehk ettevõtjatevahelistes tehingutes või ettevõtjate ja avaliku sektori asutuste vahelistes tehingutes, kus võlgnik on avaliku sektori asutus, ning mille tulemuseks on kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest. See määratlus hõlmab ka riiklike ehitustööde ning üld- ja tsiviilehitustööde projekteerimist ja elluviimist.

Määrust ei ole kavas kohaldada tarbijatega tehtavate tehingutega seotud maksetele, kahju hüvitamise maksetele ega maksetele seoses võlgadega, mille suhtes on algatatud maksejõuetusmenetlus (sh võla restruktureerimise menetlus).

Uus määrus kohustaks liikmesriike nimetama riiklikud ametiasutused, kes vastutavad määruse täitmise tagamise eest ja kes peavad tegema koostööd komisjoni ja muude asjaomaste riiklike täitevasutustega, ning selles oleksid loetletud volitused, mis peavad nendel täitevasutustel olema.

2. Liikmesriikide seisukohad

Liikmesriigid üldiselt toetavad VKEde huvide arvessevõtmist ja nende seisukohad on suures osas kooskõlas komisjoni argumentidega. Paljud liikmesriigid leiavad, et prognoositavate maksetingimuste kehtestamine parandaks maksekultuuri Euroopas, piiritleks paremini lepinguvabaduse, looks turvalisema ettevõtluskeskkonna, suurendaks rahakäivet, hoogustaks investeerimist ning tugevdaks sellega ELi ettevõtete, eriti VKEde konkurentsivõimet.

Paljud liikmesriigid ja sidusrühmad on siiski mures komisjoni ettepaneku pärast selles osas, mis puudutab määrusega lepinguvabadusse sekkumist, tarnitud kaupade või osutatud teenuste kontrollimiseks vajaliku aja puudumist ning võimalikke vastuolusid riigisiseste õigusaktidega. Nad juhtisid tähelepanu sellele, et individuaalsed maksetingimused on ärirepingute oluline osa ning paljud toimivad ärimudelid põhinevad pikkadel maksetähtaegadel. Nende arvates julgustaks lepinguvabaduse piiramine ettevõtjaid viima lepingulised suhted üle kolmandatesse riikidesse.

Seetõttu on enamik liikmesriike vastu kavandatud maksimaalsele 30-päevasele maksetähtajale, mida nad üldiselt peavad seadusandja ebaoproportsionaalseks sekkumiseks. Võttes arvesse asjaolu, et kehtiv direktiiv juba mõjutas lepinguvabadust ja et selline lepinguvabaduse piiramine on põhjendatud üldise huviga, milleks on ettevõtete majanduslik tervis ja seega ELi majanduslik tervis, kutsuvad liikmesriigid üles kehtestama paindlikumad õigusnormid ja võimaluse äripartneritele pidada läbirääkimisi oma maksetingimuste üle, eelkõige sama suurusega ettevõtjate vahel. Pikemad maksetähtajad võivad olla vastastikku kokku lepitud ja need ei pruugi tingimata viidata ebavõrdsele läbirääkimispositsioonile. Range maksetähtaegade ülempiiri kehtestamine tähendaks samade õigusnormide kohaldamist erinevates äriolukordades.

Sellega on tihedalt seotud ka liikmesriikide mure seoses õigusakti valikuga, eelkõige määruse täieliku ühtlustava mõjuga, mis tähendaks paljude erinevate äriolukordade ühtemoodi käsitlemist ja jätab liikmesriikidele väga piiratud manööverdamisruumi õigusnormide kohandamiseks oma riigisisese kontekstiga.

Samuti väljendati muret halduskoormuse pärast, mille kavandatav määrus ettevõtetele ja avaliku sektori asutustele tekitaks, eelkõige ehitustööde peatöövõtjate kohustuse pärast esitada tõendid alltöövõtjatele maksete tegemise kohta.

Lisaks on mitme liikmesriigi jaoks murettekitav riiklike ametiasutuste loomine määruse täitmise tagamiseks. Lisaks murele nende avaliku sektori asutuste loomise ja toimimisega seotud halduskoormuse ja kulude pärast on murettekitav ka neile kavandatava määrusega antavate volituste ulatus, eelkõige nende asutuste pädevuse kattumine kohtute omaga, mis võib viia kahte liiki paralleelsete menetluste loomiseni.

3. Arutelüküsimused

Ministritel palutakse keskenduda aruteludes eelkõige kahele aspektile.

- Pidades silmas hilinenud maksmise direktiivi läbivaatamise eesmärke kaitsta Euroopa ettevõtteid, eelkõige VKEsid, hilinenud maksete eest ja minna üle kiire maksmise kultuurile, kutsutakse ministreid üles avaldama arvamust õigusakti valiku kohta.
- Võttes arvesse vajadust kaitsta ettevõtete, eelkõige VKEde majanduslikku tervist ning tunnistades, kui oluline on, et avaliku sektori asutused looksid pretsedendi kiireks maksmiseks, kutsutakse ministreid üles jagama oma seisukohti ettepaneku kohta kehtestada siduvad 30 kalendripäeva pikkused maksetähtajad. Kas kasutusele tuleks võtta paindlikkusmehhanismid erinevate olukordade jaoks, milles ettevõtjad tegutsevad? Need tähelepanekud on tulevastel töörühma koosolekutel toimuvate arutelude aluseks.
- Pidades silmas hilinenud maksmise direktiivi läbivaatamise eesmärke ja selle põhjuseid, eelkõige sobivate hoiatavate meetmete puudumist ja täitmise tagamise mehhanismide ebapiisavust, kutsutakse ministreid üles jagama oma seisukohti kavandatavate täitevasutuste kohta. Kas kohtute pädevust tsiviilvaidlustes arvesse võttes tuleks rakendada kontrolli- ja täitmise tagamise mehhanisme, et vähendada äritehingutes esinevaid hilinenud makseid?
